

Parkların Peyzaj Mimarlığı Açısından İncelenmesi: Karabük Kent Merkezi Örneği*

Investigation of Parks from Landscape Architecture: Karabük City Center Sample

Ayşenur HÜSAM¹, Sevgi ÖZTÜRK², Yasin DÖNMEZ³

¹Kastamonu Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Kastamonu, Türkiye

²Kastamonu Üniversitesi, Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Kastamonu, Türkiye

³Karabük Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Karabük, Türkiye

ORCID:

A.H.: 0000-0002-5898-8352

S.Ö.: 0000-0002-3383-7822

Y.D.: 0000-0003-2840-6312

Corresponding Author:

Ayşenur HÜSAM

Email:

husamaysenur@gmail.com

Citation: Dönmez, Y., Hüsam, A. ve Öztürk, S. (2021). Parkların peyzaj mimarlığı açısından incelenmesi: Karabük kent merkezi örneği. *Journal of Humanities and Tourism Research*, 11 (2): 320-338.

Submitted: 02.05.2021

Accepted: 07.05.2021

Özet

Açık yeşil alanlar, yaşanabilir çevrenin oluşumu üzerinde ve bireylerin rekreatif ihtiyaçlarının karşılanmasında önemli görevler üstlenmektedirler. Fiziksel, toplumsal, ekonomik, estetik ve ekolojik işlevleri ile fayda sağlayan açık-yeşil alanların sistemli bir şekilde planlanması, kent nüfusunu karşılayacak büyüklük ve niteliklere sahip olması önem arz etmektedir. Karabük kenti açık ve yeşil alanları mahalle ölçeğinde nitel ve nicel özellikleri çerçevesinde değerlendirilmeye çalışılmıştır. Mahallelerin gereksinimleri, nüfusu, karakteri, kullanım yoğunluğu ve erişilebilirliklerine ilişkin veriler elde edilmiştir. Bu mahallelerden seçilen temsili bir park için 40 farklı sorudan oluşan gelişmişlik formu hazırlanmıştır. Ele alınan form içeriği toplam 27 parka uygulanmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda kentte aynı doku ve özelliklere sahip bir tasarım anlayışının hâkim olduğu görülmüştür. Oysaki birey ve çocukların rekreatif faaliyetlerini karşılayacakları, görsel ve estetik açıdan fayda sağlayacakları mekânlar olarak tasarlanmaları gerekmektedir. Bu şekilde, kentin yeni yapılacak parklarının planlanmasında daha çağdaş ve daha homojen bir duruma getirilmesine yönelik önerilerin getirilmesi sağlanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Açık Yeşil Alanlar, Karabük Kenti, Gelişmişlik Analizi

Abstract

Green public areas play important roles in the formation of a habitable environment and responding to the recreational needs of individuals. It is important to plan green public areas systematically to have physical, social, economic, aesthetic, and ecological benefits, and it is important that these areas should have the size and qualities needed to meet the urban population. The public and green areas of the City of Karabük were evaluated within the framework of the qualitative and quantitative features of the neighborhood. Data were obtained regarding the requirements, population, character, usage density, and accessibility of the neighborhoods. Then, a questionnaire was prepared for the purpose of developing a park that consists of 40 different questions selected from these neighborhoods. The content of the form was applied to a total of 27 parks. It was observed that the prevailing design concept is of the same texture and features, in accordance with the data that is obtained. However, it should be designed as a place where individuals and children meet recreational activities and benefit visually and aesthetically. Thus, suggestions were provided to make the city more modern and more homogeneous in the planning of new parks.

Keywords: Public Green Areas, Karabük City, Development Analysis

*Bu çalışma, açık-yeşil alanların peyzaj mimarlığı açısından incelenmesi: Karabük kent merkezi örneği isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

1. GİRİŞ

İnsanlar, varoluşlarından günümüze kadar doğa ile iç içe yaşamışlardır. İhtiyaçlarını ve yaşam olanaklarını doğadan karşılamışlar, akıl ve fiziki gücünü birleştirerek, doğanın kendisine sunduğu sayısız olanakları kendisinin en etkin şekilde faydalanabileceği biçimde şekillendirmiş ve doğada kendilerine kullanım alanları oluşturmuşlardır (Ardalı, 2018).

Kentlerde yoğun yapılaşmadan dolayı, insanlar açık alanlar, bahçeler veya bahçeli konut arayışına girmişlerdir (Özyavuz ve Dönmez, 2016). Kent kavramı, insanlığın ilk döneminden itibaren doğada tek başlarına yaşayamayacaklarını anlamaları üzerine ortaya çıktığı bilinmektedir. Bununla birlikte kentleşme, kentlileşme, kent yönetimi gibi birçok kavramda ortaya çıkmıştır. Kent kavramı sosyolojiden ekonomiye, savaş sanatından mimariye birçok disiplini konu alan bir kavramdır (Bumin, 2010). Planlanmış veya planlanmamış herhangi bir kentte nitelikleri ne olursa olsun beş ayrı kısım mevcuttur. Bunlar; kent merkezi, sanayi bölgesi, yerleşim bölgesi, açık alanlar ve kent çevresidir (Keeble, 1961). Bir kentin fiziksel dokusunu o kenti oluşturan bireylerin sosyal, ekonomik ve kültürel özelliklerinin birbirleri ile olan ilişkileri ortaya çıkarır (Gül ve Küçük, 2001). Geçmişten günümüze insan ihtiyaçlarının değişmesi, teknoloji ve sanayinin gelişmesi, plansız turizm yatırımları (Özgeriş ve Karahan, 2021), hızlı nüfus artışı, göç ve plansız kentleşme kentte yaşayan insanların fiziksel çevrelerinin bozulmasına, sosyal, ekonomik ve çevresel sorunların artmasına (Temizkan ve Tuna Kayılı, 2021), yaşam kalitelerinin düşmesine neden olmaktadır (Öztürk ve Özdemir, 2013; Şen vd., 2018; Ozturk ve Isınkaralar, 2018). Bireylerin doğa ile arasındaki bozulan bağlarını dengeleyen açık ve yeşil alanlar, kentlerin yapı ve kültürünün önemli bir parçasıdır (Özeren ve Tuna Kayılı, 2021; Eyink ve Heck, 2018). Açık ve yeşil alanlar, kentsel yaşamın beraberinde getirdiği sorunları iyileştirme odaklı bir yaklaşımı bünyesinde barındırır. Bu sebeple gelişmiş ülkelerde açık ve yeşil alanların nicelik ve nitelikleri, kent kültürünün ve yaşam kalitesinin bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır (Öztürk ve Bozdoğan, 2014). Bu kapsamda birçok gelişmiş ülke, bireylerin zihinsel ve fiziksel gereksinimleri doğrultusunda birey yaşamı için uygun kent mekanı veya ekolojisini planlama ve tasarlama çalışmalarına yönelmişlerdir (Gül ve Küçük, 2001). Teknoloji ile birlikte ortaya çıkan birçok olanak, 21. yy kentlerinin zor yaşam koşulları dahilinde, bireylerin doğa ve yeşil mekanlar ile bağını en aza indirgemıştır. Bu nedenle kentsel alanda bulunan açık ve yeşil alanlar işlevsel özellikleri ile kentsel mekanların önemli öğeleri haline gelmişlerdir. Doğal yapı veya insan yapısı için yaşam kalitesini artırmada pek çok önem taşıyan (Öztürk ve Önder, 2009) açık yeşil alanlar, kentlerin düşünsel, estetik, rekreasyonel fonksiyonlarını yansıtmaktadır. Zamanla açık ve yeşil alanların yerlerini, cansız yapı öğeleriyle değiştirmesi kentin fiziki açıdan sağlıksızlaşmasına neden olmaktadır (Yılmaz, 2018). Bu gibi sorunlar, kentsel yeşil alanların fiziksel değişimlerinin, gelişimlerinin ve dinamizminin nicel olarak tanımlanması, yeşil alanların organize edilmesi şehir planlamasında gerçek bir gereklilik olarak görülmeye başlanmasını sağlamıştır (Beiranvand vd., 2013). Özellikle tatil yörelerindeki otel işletmeleri, sundukları hizmetin yanı sıra, sahip oldukları peyzaj düzenlemeleri ile tercih sebebi olmaya devam etmektedir (Dönmez ve Türkmen, 2015).

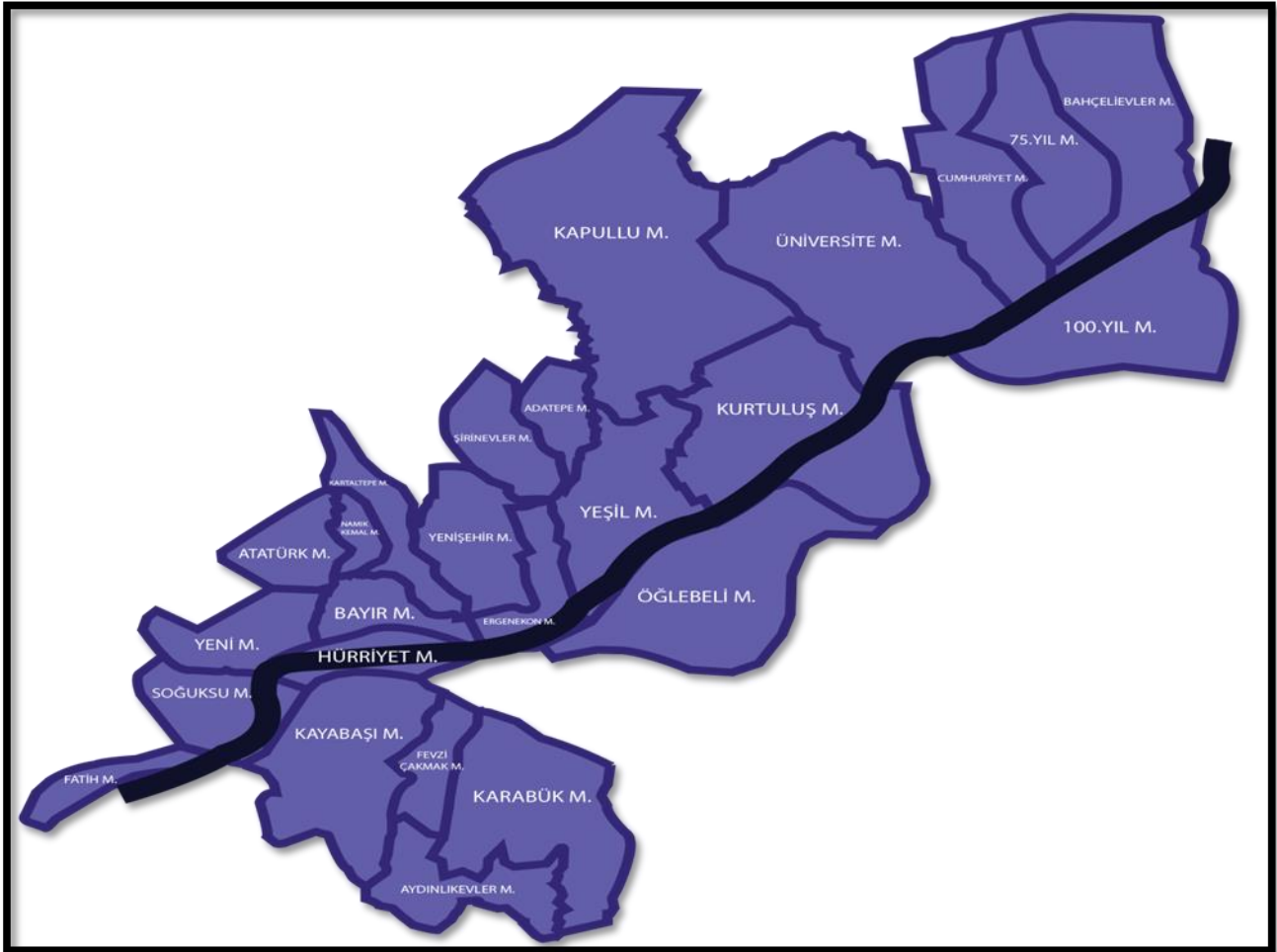
Açık ve yeşil alanlar, sosyal yaşamın oluşturduğu bir sahne olarak meydana gelmiştir (Abbasi vd., 2015). Kentsel yerleşim içinde fiziksel sınırlar oluşturarak, kentin doğal kimliklerinin ve peyzaj özelliklerinin devamını sağlayan, doğal veya insan müdahalesiyle yapılmış alanlardır (Gold, 1980). İnsanların günlük hayatta kullandığı, yaşam kalitesini artıran, fiziksel ve psikolojik sağlığı etkileyen önemli bir kamu hizmet sahasıdır (Abbasi vd., 2015). Açık yeşil alanlar, yüksek kaliteli planlama, mekansal gelişme ve iyileştirmenin bir unsuru olarak buldukları yerlere birçok fayda sağlarlar (Eyinck ve Heck, 2018). Sosyal ve kültürel etkinliklerle (yerel festivaller, sivil kutlamalar, tiyatro, sinema vb.) her yaşta insanlar arasındaki sosyalleşmeyi artırır. Daha aktif bir yaşam tarzını teşvik ederek (yürüme, koşma, egzersiz, bisiklete binme vb.) kentsel sağlığı

geliştirip, stresi azaltırlar (Cicea ve Pırlogea, 2011). Parklar, pazar yerleri, meydanlar, oyun alanları, cadde ve yollar, yeşil yollar, topluma açık mekanlar ve alışveriş merkezi vb. açık veya kapalı mekanlar (Uyanık, 2016), kent içinde devamlı ve fonksiyonel bir yapı meydana getirecek şekilde planlanıp uygulandıklarında kentin açık ve yeşil alan sistemini oluştururlar. Ayrıca otopark sorunları ele alındığında, kent için büyük sorunlar teşkil etmektedir. (Dönmez vd., 2016). Açık ve yeşil alanların ele alınmasında, yalnız onların kentlerdeki konumları değil, sistemli ve faydalı bir şekilde planlanmaları oldukça önem arz etmektedir (Öztürk, 2004; Öztürk vd.,2019).

Bu çalışmada Karabük kent merkezi örneğinde parkların peyzaj mimarlığı açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Parklar mahalle bazında değerlendirilmiş, yeterliliği hazırlanan gelişmişlik indeksi ile ortaya konmaya çalışılmıştır.

1. MATERYAL YÖNTEM

Çalışma alanı Karabük Merkez İlçe İdari Sınırları dahilinde ele alınmıştır. Yürütülen çalışmanın ana materyalini Karabük mücavir sınırında bulunan açık yeşil alanlar oluşturmaktadır. Merkez ilçenin 28 mahalle ünitesinden belirlenmiş olan birer park alanı örneği (çocuk oyun alanı, mahalle parkı, kent parkı ve spor alanları) nicelik ve nitelik bakımından detaylı bir şekilde incelenmiştir. Çalışmaya konu olan il merkezinin konumu ve ele alınan 28 mahalle Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1. Karabük İl Merkezi Mahalleleri

Yüzölçümü 4 145 km² olan ve Karadeniz Bölgesi'nin Batı Karadeniz Bölümü'nde yer alan Karabük kenti, 40° 57' ve 41° 34' kuzey enlemleriyle 32° 04' ve 33° 06' doğu boylamları arasında yer

almaktadır. Kuzeyde Bartın, kuzeydoğu ve doğuda Kastamonu, güneydoğuda Çankırı, güneybatıda Bolu, batıda Zonguldak illeriyle komşudur (Dönmez vd., 2018).

Karabük ilinin topoğrafik yapısı Kuzey Anadolu Dağları'nın uzantısı olan kıvrımlı yapıdaki dağlardan oluşmaktadır. Bu dağların ortalama yüksekliği 2 000 m.'dir. İlin kuzeyinde bulunan ormanlık alanlar Küre Dağları'nın bir uzantısıdır ve bu alanda ortalama 1 400 m. yüksekliğinde Çiğdem Tepe, Boyundurluk Tepe, Tekirdağ, Başköy Dağları bulunmaktadır (karabuk.bel.tr, 2020). Başlıca kanyonları ve mağaraları; İncekaya Kanyonu, Düzce Kanyonu, Şeker Kanyonu ve Bulak (Mencilis) Mağarası'dır (karabuk.ktb.gov.tr, 2020).

Karabük ilinin hidrolojik yapısı, akarsular ve göllerden meydana gelmektedir. İl sınırları içerisinde bulunan belli başlı akarsular; Araç Çayı, Soğanlı Çayı, Filyos Nehri, Kelemen Deresi, İndere Deresi, Eflani Deresi, Şimşir Dere, Köse Çalık Deresi, Gürleyik Deresi, Kavranlık Dere, Güney Dere, Aksu Deresi ve Koca Deresi'dir. İlde bulunan akarsuların rejimleri, yataklarının topoğrafyası, ulaşım, taşımacılık ve su sporları için elverişli değildir (Işık vd., 2011).

Karabük'ün bir endüstri kenti olma sürecinin başlangıcı 1930'lu yıllara uzanmaktadır (Onur, 2021). Karabük 1937 yılında Safranbolu'ya bağlı bir mahalle iken 1935 yılında açılan Ankara-Zonguldak demiryolu ile giderek önem kazanmaya başlamıştır. 3 Nisan 1937 tarihinde Mustafa Kemal Atatürk ve İsmet İnönü tarafından Karabük Demir Çelik Fabrikası'nın temelleri atılmıştır. Sanayileşmeyle beraber, nüfus yoğunluğunun da artmasıyla Karabük, 3 Mart 1953 tarihinde 6068 sayılı kanunla Zonguldak iline bağlı bir ilçe olmuştur. 6 Haziran 1995 tarihinde ise 22 305 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 550 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Çankırı'dan; Ovacık ve Eskipazar ilçeleri, Zonguldak'tan; Eflani, Safranbolu ve Yenice ilçelerinin birleştirilmesiyle Türkiye'nin 78. ili olmuştur (karabuk.bel.tr, 2020). Başlangıçta küçük bir kasaba olan Karabük, demir çelik sektörünün kurulmasıyla hızla kentleşmiş ve bugün orta büyüklükte bir endüstri kenti haline gelmiştir (Onur, 2020).

Karabük ilinin 2019 yılı il nüfusu 243 614 kişidir. Şehir nüfusu 189 534 kişi, köy nüfusu ise 54 080 kişidir. Toplam nüfus yoğunluğu ise 59 km²'dir (TÜİK, 2020).

Çalışmanın yöntemi 4 aşamadan meydana gelmektedir.

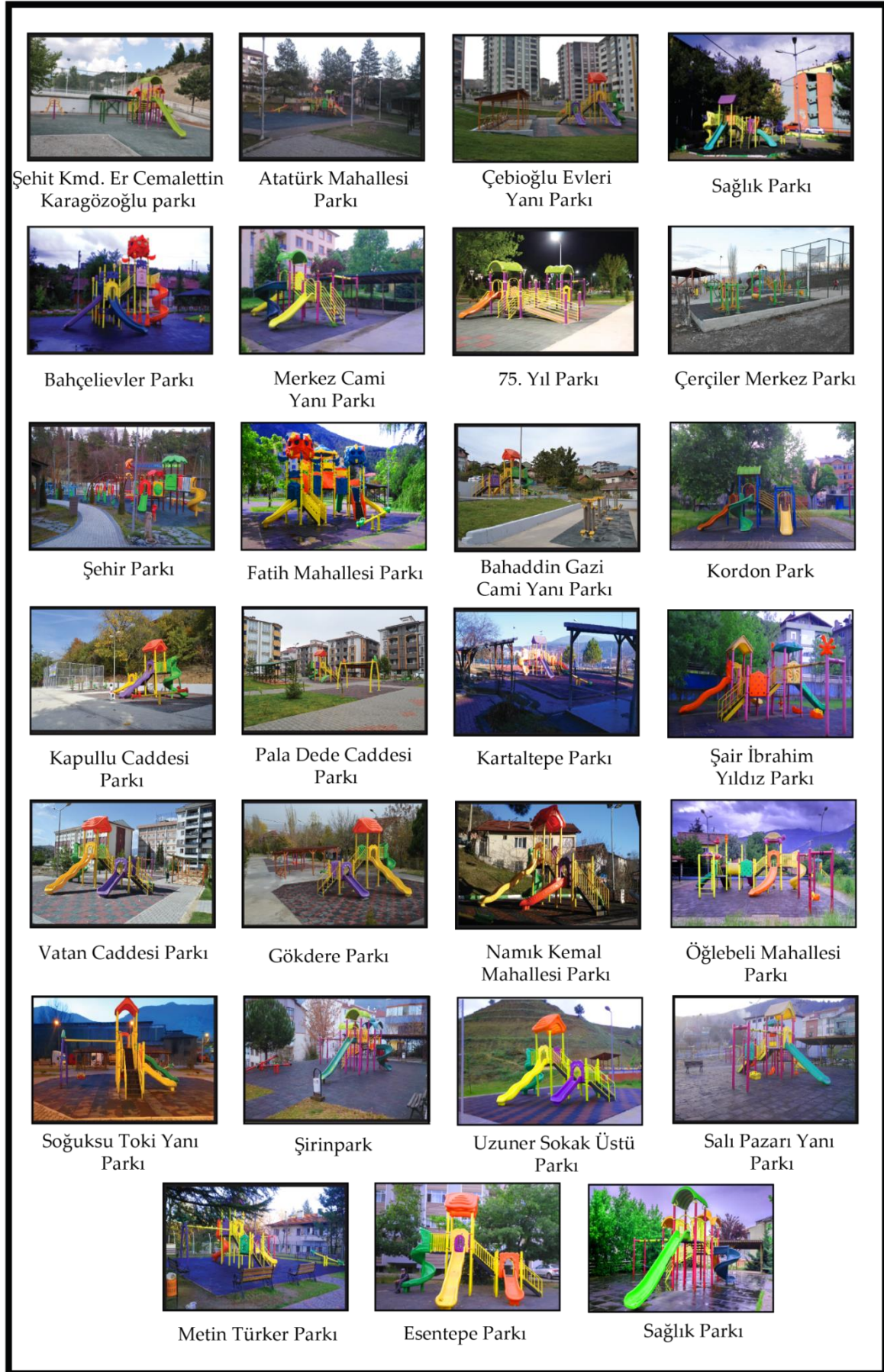
Birinci aşamada çalışma alanının sınırları belirlenerek çalışmaya dayalı gerekli yerli-yabancı kaynaklar, dergi, makale, kitap ve internet vb. literatür taramaları elde edilmiştir. Ayrıca konu özelinde Karabük Belediyesi'nden Mücavir sınırı içinde açık ve yeşil alanların mevcut durumları, alansal büyüklükleri ve yeterliliklerine ilişkin veriler elde edilmeye çalışılmıştır. Belirlenen açık ve yeşil alanlar, Google Earth programı üzerinden konumlandırılmıştır. 1/1 000 ölçekli Karabük Merkez İlçe İmar Paftası çalışmanın altlığı olarak kullanılmıştır.

İkinci aşamada elde edilen bilgiler doğrultusunda açık yeşil alanların mevcut durumunun belirlenmesine yönelik arazi çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya konu olan 28 mahallesi bulunan ilde daha niceliksel veriler elde edebilmek adına yoğunlukla tercih edilen her mahalleden bir adet açık ve yeşil örnek alanlar olarak belirlenmiştir. Bu alanlara ait bilgiler sistematik olması adına araştırmada, nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Arazi veri toplamı ve gözlemi yapılmıştır. Adobe Illustrator CS6 programı ile imar paftası altlık haline getirilmiş ve her bir park konumlandırılmıştır. Daha sonra parkın niteliği, alan büyüklüğü, su varlığı, sahip olduğu ekipman ve sportif donatıları gibi kriterlerin bulunduğu bir açık ve yeşil alan formu oluşturulmuştur. Oluşturulan form dahilinde belirlenmiş olan parklara ilişkin analiz, ölçü ve gözlem yapılmış, her bir parkın fotoğrafı yerinde çekilerek çalışmaya eklenmiştir (Şekil 2). Parkların alan büyüklükleri, nitelikleri, zemin yapısı, yeşil alan bölümleri, çocuk oyun grubu alanı, spor kompleks aletleri ve spor alanları, oturma birimi, aydınlatma, kuşatma elemanları, yürüyüş-koşu parkuru, tuvalet, büfe, yeme-içme ünitesi, süs havuzu, çöp kovası, amfi-tiyatro varlığı,

ulaşılabilirliği gibi özellikleri içeren form Microsoft Office Excel programı üzerinde doldurulmuştur. Üçüncü aşamada elde edilen bulgular, SPSS programına girilmiş olup frekans tabloları oluşturulmuş ve Chi Square (Ki-kare) analizleri yapılarak veriler yorumlanmış ve tüm bu veriler kaydedilmiştir.

Son aşamada ise elde edilen tüm veriler ışığında, çalışma alanının açık ve yeşil alanlarına ilişkin önerileri geliştirilmiş, ortaya çıkan sonuçlar olumlu olumsuz her yönden değerlendirilmiştir. Tüm bu tespit edilen bilgilere yönelik çözüm önerileri getirilmiş ve sunulmuştur.

Parkların Peyzaj Mimarlığı Açısından İncelenmesi: Karabük Kent Merkezi Örneği

Şekil 2. Karabük İl Merkezi Parklarından Görünümler

2. ARAŞTIRMA BULGULARI

Araştırmanın bu kısmında park alanları ile parkların gelişmişlik düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu kapsamda verilere ki-kare testi uygulanmıştır. Anlamlı bir ilişkiye sahip olan veriler aşağıda detaylı bir şekilde ortaya konmuştur.

Park alanları ile parklardaki engelsiz tasarım özelliği arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$). Buna göre 1 000 m² ve altında olan parklardan 2 tanesinde engelsiz tasarım özelliği yokken; 7 tanesinde engelsiz tasarım özelliği olduğu görülmektedir. 1 001-2 000 m² alana sahip parklardan 6 tanesinde engelsiz tasarım özelliği bulunmamakta; 1 tanesinde ise engelsiz tasarım özelliği bulunmaktadır. 2 001-3 000 m² alana sahip olan toplam 3 parktan 1 tanesinde engelsiz tasarım özelliği bulunmakta ve 2 tanesinde bulunmamaktadır. 3 001 m² ve üzerinde alana sahip olan 8 parktan 7 tanesinde engelsiz tasarım özelliği vardır. Ancak 1 tanesinde olmadığı görülmektedir (Tablo 1).

Tablo 1. Park Alanları ile Parklardaki Engelsiz Tasarım Özelliği Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Park Alanı		Parklardaki Engelsiz Tasarım Özelliği		Toplam
		Yok	Var	
1 000 m ² ve Altı	n	2	7	9
	%	18,2%	43,8%	33,3%
1 001-2 000 m ²	n	6	1	7
	%	54,5%	6,2%	25,9%
2 001-3 000 m ²	n	2	1	3
	%	18,2%	6,2%	11,1%
3 001 m ² ve Üstü	n	1	7	8
	%	9,1%	43,8%	29,6%
Total	n	11	16	27
	%	100,0%	100,0%	100,0%
$X^2= 10,621; p=0,014^*$				

Not: * $p<0,05$

Park alanları ile parklardaki yürüyüş ve koşu parkuru varlığı arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$) (Tablo 2). Buna göre 1 000 m² ve altında olan 9 parkın tümünde yürüyüş ve koşu parkuru bulunmamaktadır. 1 001-2 000 m² alana sahip olan 7 parkın tümünde yürüyüş ve koşu parkuru yoktur. 2 001-3 000 m² alana sahip olan toplam 3 parktan 1 tanesinde yürüyüş ve koşu parkuru bulunmakta ve 2 tanesinde yürüyüş ve koşu parkuru bulunmamaktadır. 3 001 m² ve üzerinde alana sahip olan 8 parktan 4'ünde yürüyüş ve koşu parkuru bulunurken; 4 tanesinde bulunmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 2. Park Alanları ile Parkların Yürüyüş-Koşu Parkuruna Sahip Olup Olmama Durumları Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Park Alanı		Parklardaki Yürüyüş-Koşu Parkuru Varlığı		Toplam
		Yok	Var	
1 000 m ² ve Altı	n	9	0	9
	%	40,9%	0,0%	33,3%
1 001-2 000 m ²	n	7	0	7
	%	31,8%	0,0%	25,9%
2 001-3 000 m ²	n	2	1	3
	%	9,1%	20,0%	11,1%
3 001 m ² ve Üstü	n	4	4	8
	%	18,2%	80,0%	29,6%
Total	n	22	5	27
	%	100,0%	100,0%	100,0%

$\chi^2= 9,327; p=0,025^*$

Not: * $p<0,05$

Park alanları ile parklardaki yol işaretleri ve yönlendirici levhaların olup olmaması durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$) (Tablo 3). Buna göre 1 000 m² ve altında olan 9 parkın tümünde yol işaretleri ve yönlendirici levhalar bulunmamaktadır. 1 001-2 000 m² alana sahip olan 7 parkın tümünde yol işaretleri ve yönlendirici levhalar yoktur. 2 001-3 000 m² alana sahip olan toplam 3 parktan 1 tanesinde yol işaretleri ve yönlendirici levhalar bulunmakta ve 2 tanesinde yol işaretleri ve yönlendirici levhalar bulunmamaktadır. 3 001 m² ve üzerinde alana sahip olan 8 parkın tümünde yol işaretleri ve yönlendirici levhalar bulunmadığı tespit edilmiştir.

Araştırmanın bu kısmında park yeşil alanları ile parkların gelişmişlik düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiş olup analizler sonucunda yalnızca anlamlı sonuçlar veren değişkenler değerlendirilmiştir. Bu kapsamda parkların yeşil alanları ile parkların yürüyüş ve koşu parkına sahip olup olmama durumları arasındaki ilişkiye yönelik bulgular Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Park Alanları ile Parklardaki Yol İşaretleri ve Yönlendirici Levhaların Varlığı Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Park Alanı		Parklardaki Yol İşaretleri ve Yönlendirici Levhaların Varlığı		Toplam
		Yok	Var	
1 000 m ² ve Altı	n	9	0	9
	%	34,6%	0,0%	33,3%
1 001-2 000 m ²	n	7	0	7
	%	26,9%	0,0%	25,9%
2 001-3 000 m ²	n	2	1	3
	%	7,7%	100,0%	11,1%
3 001 m ² ve Üstü	n	8	0	8
	%	30,8%	0,0%	29,6%
Total	n	26	1	27
	%	100,0%	100,0%	100,0%

$\chi^2= 8,308; p=0,040^*$

Not: * $p<0,05$

Parkların yeşil alanları ile parklardaki yürüyüş ve koşu parkurunun olup olmaması durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$). Buna göre 1 000 m² ve altında yeşil alan sahip olan 15 parkın tümünde yürüyüş ve koşu parkuru bulunmamaktadır. 1 001-1 500 m² yeşil alana sahip olan 5 parkın 2 tanesinde yürüyüş ve koşu parkuru vardır. Ancak 3 tanesinde yürüyüş ve

koşu parkuru yoktur. 1501 m² ve üzerinde yeşil alana sahip olan toplam 7 parktan 3 tanesinde yürüyüş ve koşu parkuru bulunmakta ve 4 tanesinde yürüyüş ve koşu parkuru bulunmamaktadır.

Tablo 4. Park Yeşil Alanları ile Parkların Yürüyüş-Koşu Parkuruna Sahip Olup Olmama Durumları Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Park Yeşil Alanı		Parklardaki Yürüyüş-Koşu Parkuru Varlığı		Toplam
		Yok	Var	
1 000 m ² ve Altı	n	15	0	15
	%	68,2%	0,0%	55,6%
1 001-1 500 m ²	n	3	2	5
	%	13,6%	40,0%	18,5%
1 501 m ² ve Üstü	n	4	3	7
	%	18,2%	60,0%	25,9%
Total	n	22	5	27
	%	100,0%	100,0%	100,0%
				X ² = 7,686; p=0,021*

Not: *p<0,05

Parkların yeşil alanları ile parklarda tuvalet olup olmaması durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (p<0,05) (Tablo 5). Buna göre 1 000 m² ve altında yeşil alan sahip olan 15 parkın yalnızca 1 tanesinde tuvalet olduğu görülmektedir. 1 001-1 500 m² yeşil alana sahip olan 5 parkın tümünde tuvalet bulunmamaktadır. 1 501 m² ve üzerinde yeşil alana sahip olan toplam 7 parktan 3 tanesinde tuvalet bulunmakta ve 4 tanesinde tuvalet bulunmamaktadır.

Tablo 5. Park Yeşil Alanları ile Parkların Tuvalete Sahip Olup Olmama Durumları Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Park Yeşil Alanı		Parklardaki Tuvalet Varlığı		Toplam
		Yok	Var	
1 000 m ² ve Altı	n	14	1	15
	%	60,9%	25,0%	55,6%
1 001-1 500 m ²	n	5	0	5
	%	21,7%	0,0%	18,5%
1 501 m ² ve Üstü	n	4	3	7
	%	17,4%	75,0%	25,9%
Total	n	23	4	27
	%	100,0%	100,0%	100,0%
				X ² = 6,020; p=0,049*

Not: *p<0,05

Parkların yeşil alanları ile parklarda büfe olup olmaması durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (p<0,05) (Tablo 6). Bir önceki tablodakine benzer olarak 1 000 m² ve altında yeşil alan sahip olan 15 parkın yalnızca 1 tanesinde büfe olduğu görülmektedir. 1 001-1 500 m² yeşil alana sahip olan 5 parkın tümünde büfe bulunmamaktadır. 1 501 m² ve üzerinde yeşil alana sahip olan toplam 7 parktan 3 tanesinde büfe bulunmakta ve 4 tanesinde büfe bulunmamaktadır.

Tablo 6. Park Yeşil Alanları ile Parkların Büfeye Sahip Olup Olmama Durumları Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Park Yeşil Alanı		Parklardaki Büfe Varlığı		Toplam
		Yok	Var	
1 000 m ² ve Altı	n	14	1	15
	%	60,9%	25,0%	55,6%
1 001-1 500 m ²	n	5	0	5
	%	21,7%	0,0%	18,5%
1 501 m ² ve Üstü	n	4	3	7
	%	17,4%	75,0%	25,9%
Total	n	23	4	27
	%	100,0%	100,0%	100,0%
$\chi^2= 6,020; p=0,049^*$				

Not: *p<0,05

Araştırmanın bu kısmında parkların niteliği ile parkların gelişmişlik düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiş olup analizler sonucunda anlamlı sonuçlar veren değişkenler değerlendirilmiştir. Parkların niteliği ile parklardaki drenaj durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (p<0,05) (Tablo 7). Bu çerçevede mahalle parkı niteliğine sahip 26 parkın tümünde drenaj bulunmamaktadır. Yalnızca kent parkı niteliği taşıyan 1 parkta drenaj sistemi olduğu görülmektedir.

Tablo 7. Parkların Niteliği ile Parklardaki Drenaj Durumu Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Park Niteliği		Parklardaki Drenaj Durumu		Toplam
		Yok	Var	
Mahalle Parkı	n	26	0	26
	%	100,0%	0,0%	96,3%
Kent Parkı	n	0	1	1
	%	0,0%	100,0%	3,7%
Total	n	26	1	27
	%	100,0%	100,0%	100,0%
$\chi^2= 27,000; p=0,000^*$				

Not: *p<0,05

Parkların niteliği ile parklardaki çocuk oyun ekipmanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (p<0,05) (Tablo 8). Bu çerçevede mahalle parkı niteliğine sahip 26 parkın 8'inde çocuk oyun ekipmanları yetersizdir. 10 tanesinde çocuk oyun ekipmanları az yeterli ve 8'inde yeterli görülmektedir. Kent parkı niteliğine sahip olan tek parktaki çocuk oyun ekipmanlarının ise gelişmiş düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 8. Park Niteliği ile Parklardaki Çocuk Oyun Ekipmanları Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Park Niteliği		Parklardaki Çocuk Oyun Ekipmanları				Toplam
		Yetersiz	Az Yeterli	Yeterli	Gelişmiş	
Mahalle Parkı	n	8	10	8	0	26
	%	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	96,3%
Kent Parkı	n	0	0	0	1	1
	%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	3,7%
Total	n	8	10	8	1	27
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
$\chi^2= 27,000; p=0,000^*$						

Not: *p<0,05

Parkların niteliği ile parklardaki oturma birimi malzemesi arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$) (Tablo 9). Bu çerçevede mahalle parkı niteliğine sahip 14 parkın tümündeki oturma birimi malzemeleri ahşaptandır. Tek kent parkı olan parktaki oturma birimi malzemeleri ise plastikten oluştuğu tespit edilmiştir.

Tablo 9. Parkların Niteliği ile Parklardaki Oturma Birimi Malzemeleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Park Niteliği		Parklardaki Oturma Birimi Malzemesi		Toplam
		Ahşap	Plastik	
Mahalle Parkı	n	14	0	14
	%	100,0%	0,0%	93,3%
Kent Parkı	n	0	1	1
	%	0,0%	100,0%	6,7%
Total	n	14	1	15
	%	100,0%	100,0%	100,0%
$X^2= 15,000; p=0,000^*$				

Not: * $p<0,05$

Parkların niteliği ile parklarda çeşme olup olmama durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$) (Tablo 10). Bu çerçevede mahalle parkı niteliğine sahip 26 parktan 3 tanesinde çeşme varken; 23 tanesinde çeşme yoktur. Tek kent parkı olan parkta ise çeşme olduğu belirlenmiştir.

Tablo 10. Parkların Niteliği ile Parklarda Çeşme Olup Olmama Durumu Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Park Niteliği		Parklardaki Çeşme Varlığı		Toplam
		Yok	Var	
Mahalle Parkı	n	23	3	26
	%	100,0%	75,0%	96,3%
Kent Parkı	n	0	1	1
	%	0,0%	25,0%	3,7%
Total	n	23	4	27
	%	100,0%	100,0%	100,0%
$X^2= 5,971; p=0,015^*$				

Not: * $p<0,05$

Parkların niteliği ile parklarda sulama sistemi olup olmaması durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$) (Tablo 11). Buna göre mahalle parkı niteliğine sahip 26 parktan 2 tanesinde sulama sistemi varken; 24 tanesinde sulama sistemi bulunmamaktadır. Tek kent parkı olan parkta ise sulama sisteminin olduğu görülmektedir.

Tablo 11. Parkların Niteliği ile Parklarda Sulama Sistemi Olup Olmama Durumu Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Park Niteliği		Parklardaki Sulama Sistemi Kurulumu		Toplam
		Yok	Var	
Mahalle Parkı	n	24	2	26
	%	100,0%	66,7%	96,3%
Kent Parkı	n	0	1	1
	%	0,0%	33,3%	3,7%
Total	n	24	3	27
	%	100,0%	100,0%	100,0%
$X^2= 8,308; p=0,004^*$				

Not: * $p<0,05$

Parkların niteliği ile parklarda yürüyüş ve koşu parkuru olup olmaması durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$) (Tablo 12). Buna göre mahalle parkı niteliğine sahip 26 parktan 4 tanesinde yürüyüş ve koşu parkuru bulunmaktadır. Ancak geriye kalan 22 tanesinde yürüyüş ve koşu parkuru bulunmamaktadır. Bununla birlikte tek kent parkı olan parkta ise yürüyüş ve koşu parkurunun olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 12. Parkların Niteliği ile Parklarda Yürüyüş ve Koşu Parkuru Olup Olmama Durumu Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Park Niteliği		Parklardaki Yürüyüş ve Koşu Parkuru Varlığı		Toplam
		Yok	Var	
Mahalle Parkı	n	22	4	26
	%	100,0%	80,0%	96,3%
Kent Parkı	n	0	1	1
	%	0,0%	20,0%	3,7%
Total	n	22	5	27
	%	100,0%	100,0%	100,0%
$X^2= 4,569$; $p=0,033^*$				

Not: * $p<0,05$

Parkların niteliği ile parklarda güvenlik olup olmaması durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$) (Tablo 13). Buna göre mahalle parkı niteliğine sahip 26 parktan yalnızca 1 tanesinde güvenlik vardır ve 25 tanesinde güvenlik yoktur. Bununla birlikte tek kent parkı olan parkta ise güvenlik olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 13. Parkların Niteliği ile Parklardaki Güvenlik Durumu Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Park Niteliği		Parklardaki Güvenlik Varlığı		Toplam
		Yok	Var	
Mahalle Parkı	n	25	1	26
	%	100,0%	50,0%	96,3%
Kent Parkı	n	0	1	1
	%	0,0%	50,0%	3,7%
Total	n	25	2	27
	%	100,0%	100,0%	100,0%
$X^2= 12,981$; $p=0,000^*$				

Not: * $p<0,05$

Parkların niteliği ile parklarda tuvalet olup olmaması durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$) (Tablo 14). Buna göre mahalle parkı niteliğine sahip 26 parktan 3 tanesinde tuvalet bulunmakta ve 23 tanesinde tuvalet bulunmamaktadır. Bununla birlikte tek kent parkı olan parkta ise tuvalet olduğu belirlenmiştir.

Tablo 14. Parkların Niteliği ile Parklardaki Tuvalet Varlığı Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Park Niteliği		Parklardaki Tuvalet Varlığı		Toplam
		Yok	Var	
Mahalle Parkı	n	23	3	26
	%	100,0%	75,0%	96,3%
Kent Parkı	n	0	1	1
	%	0,0%	25,0%	3,7%
Total	n	23	4	27
	%	100,0%	100,0%	100,0%
$X^2= 5,971$; $p=0,015^*$				

Not: * $p<0,05$

Parkların niteliği ile parklarda büfe olup olmaması durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$) (Tablo 15). Bu kapsamda mahalle parkı niteliğine sahip 26 parktan 3 tanesinde büfe bulunmakta ve 23 tanesinde büfe bulunmamaktadır. Bununla birlikte tek kent parkı olan parkta ise büfe olduğu belirlenmiştir.

Tablo 15. Parkların niteliği ile parklardaki büfe varlığı arasındaki ilişkiye yönelik bulgular

Park Niteliği		Parklardaki Büfe Varlığı		Toplam
		Yok	Var	
Mahalle Parkı	n	23	3	26
	%	100,0%	75,0%	96,3%
Kent Parkı	n	0	1	1
	%	0,0%	25,0%	3,7%
Total	n	23	4	27
	%	100,0%	100,0%	100,0%
$\chi^2= 5,971; p=0,015^*$				

Not: * $p<0,05$

Parkların niteliği ile parklarda çay bahçesi olup olmaması durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$) (Tablo 16). Bu kapsamda mahalle parkı niteliğine sahip 26 parktan 2 tanesinde çay bahçesi bulunmakta ve 24 tanesinde çay bahçesi bulunmamaktadır. Bununla birlikte tek kent parkı olan parkta ise çay bahçesi olduğu belirlenmiştir.

Tablo 16. Parkların Niteliği ile Parklarda Çay Bahçesi Olup Olmama Durumu Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Park Niteliği		Parklardaki Çay Bahçesi Varlığı		Toplam
		Yok	Var	
Mahalle Parkı	n	24	2	26
	%	100,0%	66,7%	96,3%
Kent Parkı	n	0	1	1
	%	0,0%	33,3%	3,7%
Total	n	24	3	27
	%	100,0%	100,0%	100,0%
$\chi^2= 8.308; p=0,004^*$				

Not: * $p<0,05$

Parkların niteliği ile parklarda restoran olup olmaması durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$) (Tablo 17). Bu kapsamda mahalle parkı niteliğine sahip 26 parkın tümünde restoran bulunmamaktadır. Tek kent parkı olan parkta ise restoran olduğu belirlenmiştir.

Tablo 17. Parkların Niteliği ile Parklarda Restoran Olup Olmama Durumu Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Park Niteliği		Parklardaki Restoran Varlığı		Toplam
		Yok	Var	
Mahalle Parkı	n	26	0	26
	%	100,0%	0,0%	96,3%
Kent Parkı	n	0	1	1
	%	0,0%	100,0%	3,7%
Total	n	26	1	27
	%	100,0%	100,0%	100,0%
$\chi^2= 27,000; p=0,000^*$				

Not: * $p<0,05$

Parkların niteliği ile parklarda plastik obje ve heykel olup olmaması durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$) (Tablo 18). Bu kapsamda mahalle parkı niteliğine sahip 26 parkın tümünde plastik obje ve heykel bulunmamaktadır. Tek kent parkı olan parkta ise plastik obje ve heykel olduğu belirlenmiştir.

Tablo 18. Parkların Niteliği ile Parklarda Plastik Objeye ve Heykel Olup Olmama Durumu Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Park Niteliği		Parklardaki Plastik Objeye ve Heykel Varlığı		Toplam
		Yok	Var	
Mahalle Parkı	n	26	0	26
	%	100,0%	0,0%	96,3%
Kent Parkı	n	0	1	1
	%	0,0%	100,0%	3,7%
Total	n	26	1	27
	%	100,0%	100,0%	100,0%
$X^2= 27,000; p=0,000^*$				

Not: * $p<0,05$

Parkların niteliği ile parklarda süs havuzu olup olmaması durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$) (Tablo 19). Bu kapsamda mahalle parkı niteliğine sahip 26 parkın tümünde süs havuzu bulunmamaktadır. Tek kent parkı olan parkta ise süs havuzu vardır.

Tablo 19. Parkların Niteliği ile Parklarda Süs Havuzu Olup Olmama Durumu Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Park Niteliği		Parklardaki Süs Havuzu Varlığı		Toplam
		Yok	Var	
Mahalle Parkı	n	26	0	26
	%	100,0%	0,0%	96,3%
Kent Parkı	n	0	1	1
	%	0,0%	100,0%	3,7%
Total	n	26	1	27
	%	100,0%	100,0%	100,0%
$X^2= 27,000; p=0,000^*$				

Not: * $p<0,05$

Parkların niteliği ile parklarda süs havuzu aydınlatmasının olup olmaması durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$) (Tablo 20). Bu kapsamda mahalle parkı niteliğine sahip 26 parkın tümünde süs havuzu aydınlatmaması bulunmamaktadır. Tek kent parkı olan parkta ise süs havuzu aydınlatmasının olduğu görülmektedir.

Tablo 20. Parkların Niteliği ile Parklarda Süs Havuzu Aydınlatmasının Olup Olmama Durumu Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Park Niteliği		Parklardaki Süs Havuzu Aydınlatması Varlığı		Toplam
		Yok	Var	
Mahalle Parkı	n	26	0	26
	%	100,0%	0,0%	96,3%
Kent Parkı	n	0	1	1
	%	0,0%	100,0%	3,7%
Total	n	26	1	27
	%	100,0%	100,0%	100,0%
$X^2= 27,000; p=0,000^*$				

Not: * $p<0,05$

Parkların niteliği ile parklarda süs havuzu fiskiyesinin olup olmaması durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$) (Tablo 21). Bu kapsamda mahalle parkı niteliğine sahip 26 parkın tümünde süs havuzu fiskiyesi bulunmamaktadır. Tek kent parkı olan parkta ise süs havuzu fiskiyesi vardır.

Tablo 21. Parkların Niteliği ile Parklarda Süs Havuzu Fiskiyesi Olup Olmaması Durumu Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Park Niteliği		Parklardaki Süs Havuzu Fiskiye Varlığı		Toplam
		Yok	Var	
Mahalle Parkı	n	26	0	26
	%	100,0%	0,0%	96,3%
Kent Parkı	n	0	1	1
	%	0,0%	100,0%	3,7%
Total	n	26	1	27
	%	100,0%	100,0%	100,0%
$X^2= 27,000; p=0,000^*$				

Not: * $p<0,05$

Parkların niteliği ile parklarda amfi-tiyatro olup olmaması durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$) (Tablo 22). Bu kapsamda mahalle parkı niteliğine sahip 26 parktan 2 tanesinde amfi-tiyatro bulunmakta ve 24 tanesinde bulunmamaktadır. Tek kent parkı olan parkta ise amfi-tiyatro olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 22. Parkların Niteliği ile Parklarda Amfi-Tiyatro Olup Olmaması Durumu Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Park Niteliği		Parklardaki Amfi-Tiyatro Varlığı		Toplam
		Yok	Var	
Mahalle Parkı	n	24	2	26
	%	100,0%	66,7%	96,3%
Kent Parkı	n	0	1	1
	%	0,0%	33,3%	3,7%
Total	n	24	3	27
	%	100,0%	100,0%	100,0%
$X^2= 8,308; p=0,004^*$				

Not: * $p<0,05$

Parkların niteliği ile parklarda otopark olup olmaması durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$) (Tablo 23). Bu kapsamda mahalle parkı niteliğine sahip 26 parkın tümünde otopark bulunmamaktadır. Ancak tek kent parkı olan parkta otopark olduğu gözle çarpılmaktadır.

Tablo 23. Parkların Niteliği ile Parklarda Otopark Olup Olmaması Durumu Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Park Niteliği		Parklardaki Otopark Varlığı		Toplam
		Yok	Var	
Mahalle Parkı	n	26	0	26
	%	100,0%	0,0%	96,3%
Kent Parkı	n	0	1	1
	%	0,0%	100,0%	3,7%
Total	n	26	1	27
	%	100,0%	100,0%	100,0%
$X^2= 27,000; p=0,000^*$				

Not: * $p<0,05$

SONUÇ

Karabük, gelişmekte olan sanayi ve eğitim kenti olması nedeniyle hızlı bir kentleşme sürecinden geçmektedir. Makalede irdelenen 27 adet parkın yüzdelerle verileri yapılan hesaplamalar sonucunda bulunmuştur. Bu çalışma sonucunda elde edilen bilgiler doğrultusunda 28 mahalleden 1 mahalle hariç her mahallenin açık yeşil alana sahip olduğu gözlemlenmiştir. Adatepe, Atatürk, Aydınlikevler, Bayır, 5000 Evler-Bahçelievler, 5000 Evler-Cumhuriyet, Çerçiler, Fatih, Fevzi Çakmak, Kapullu, Karabük, Kartaltepe, Kayabaşı, Kılavuzlar, Kurtuluş, Namık Kemal, Öğlebeli, Üniversite, Yeni, Yenişehir, Yeşil, 100.Yıl Mahallelerinden seçilmiş olan parkların tasarım ve donatıları genellikle paralellik göstermektedir. Hemen hemen her park alanında çocuk oyun grubu, malzemesi, zemin kaplaması, aydınlatma elemanı, yapay gölgelik alanları, oturma elemanları, spor kompleks aletleri ve zemin kaplamasında benzer malzemeler kullanılarak bütünsel bir tasarım ortaya konmuştur. Yeterlilik bakımından parkları incelediğimizde çocuk oyun grupları, drenaj, çeşme, sulama sistemi, yürüyüş-koşu parkuru, güvenlik, tuvalet, büfe, çay bahçesi, restoran, plastik obje-heykel, su varlığı, amfi-tiyatro, otopark, yönlendirici levha, çöp kutusu gibi donatılar bakımından parklar yetersiz kalmıştır. Kentel açık yeşil alanların gereksinimleri ve işlevlerine göre bütün donatı elemanlarının ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde bulundurulması gerekmektedir. İncelenen parklarda hasarlar gözlemlenmiştir. Parkların tüm onarım ve bakımı yapılmalı, işlevsel ve estetik özellikleri göz önünde bulundurularak bir yenilenmeye gidilmelidir.

Hürriyet, Soğuksu, Şirinevler Mahallelerindeki parklar diğer mahallelere göre daha gelişmiştir. Sportif aktivitelere yönelik donatıları, çöp kutusu varlığı, aydınlatma elemanı, çocuk oyun grubu ekipmanı, yürüyüş-koşu parkuru, kuşatma elemanı, tuvalet, büfe gibi donatıları bulundurmaları bakımından %50'ye yakın oranda gelişmiş olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Oranlara bakıldığında diğer mahallelere göre daha gelişmiş sayılsalar dahi yeterlilik bakımından oldukça düşük seviyelerde kaldıkları görülmektedir (Tablo 5.1).

5000 Evler-75.Yıl Mahallesi'nde bulunan 75. Yıl Parkının gelişmişlik bakımından diğer mahallelere göre yeterli seviyede olduğu görülmektedir. Çocuk oyun ekipmanı, oturma birimi, çeşme, sulama sistemi, yürüyüş-koşu parkuru, kuşatma elemanı, tuvalet, sportif aktivitelere yönelik donatıları bünyesinde bulundurmaktadır. %52,94 oranında yeterlilik gösteren park büyük bir alanda planlanması ve bireylerin sosyalleşmeleri için fayda sağlayacakları bir alan olmaları bakımından öneme sahip bir park alanı olarak görülmüştür.

Karabük kent merkezi parkları incelendiğinde genel olarak mahalle parkı niteliği taşıdıkları gözlemlenmiştir. Orman varlığı açısından zengin olan kentte pasif yeşil alanların aktif yeşil alana dönüştürülmesi, parkların tasarım ve dağılımındaki düzensiz oluşumlar sonucu verimli bir açık yeşil alan kullanımını yetersiz kılmıştır. Ergenekon Mahallesi sınırları içerisinde bulunan Karabük Şehir Parkı kent parkı niteliğindeki tek parktır. Kent merkezine ve diğer tüm mahallelere yakınlığı, büyüklüğü ve hitap ettiği kesim olarak çeşitli ihtiyaçlara yönelik işlevleri bulundurması sebebiyle popüler bir park özelliği göstermektedir. Hazırlanan gelişmişlik indeksindeki aydınlatma, çocuk oyun elemanı, oturma birimi, çeşme, sulama sistemi kurulumu, yürüyüş-koşu parkuru, kuşatma varlığı, güvenlik, tuvalet, çay bahçesi, restoran, plastik obje-heykel, spor kompleks aletleri, süs havuzu, amfi-tiyatro, otopark, çöp kutusu gibi donatıları bünyesinde bulundurarak %76,47 oranında gelişmişlik gösterdiği belirlenmiştir. Kullanılan bitki çeşitliliği, planlama ve özgün tasarımı ile kent merkezi için önem arz ederken, rekreasyonel faaliyetlere imkan sağlayarak kentteki bireyler için aktif yeşil alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Düzenli bakımı ve onarımı sağlandığında kullanılabilirliğini koruyacağı bir gerçektir (Tablo 24).

Tablo 24. Mahallelerin parklarına göre gelişmişlik yüzdeleri

Mahalle Adı	Bulundurduğu Donatı Sayısı	Yeterlilik Yüzdesi (%)
Adatepe	11	32,35
Atatürk	10	29,41
Aydınlıkevler	9	26,47
Bayır	12	35,29
5000 Evler-Bahçelievler	10	29,41
5000 Evler-Cumhuriyet	12	35,29
5000 Evler- 75.Yıl	18	52,94
Çerçiler	13	38,23
Ergenekon	26	76,47
Fatih	9	26,47
Fevzi Çakmak	11	32,35
Hürriyet	14	41,17
Kapullu	12	35,29
Karabük	10	29,41
Kartaltepe	13	38,23
Kayabaşı	10	29,41
Kılavuzlar	11	32,35
Kurtuluş	10	29,41
Namık Kemal	9	26,47
Öğlebeli	13	38,23
Soğuksu	14	41,17
Şirinevler	13	38,23
Üniversite	10	29,41
Yeni	11	32,35
Yenişehir	16	47,05
Yeşil	10	29,41
100.Yıl	12	35,29

Mahalle parkları geneline bakıldığında çocuk oyun alanı, spor kompleks aletleri ve açık spor alanı olarak tasarlanmış alanlar karşımıza çıkmaktadır. Mahalledeki parkların tamamının tek düze tasarlandığı gözlemlenmiştir. Farklı donatıların yeni kurulacak parklarda kullanılması öngörülmektedir. Kent merkezinde yeni yapılacak planlarda park alanlarına daha fazla yer verilmesi gerekmektedir.

Yürütülen çalışma, kent ve kentli için açık yeşil alanların dinamik, canlı ve zamana göre şekil alması sebebiyle gelecek çalışmalar için örnek teşkil etmesi ve hem estetik hem fonksiyonel hizmet veren alanların oluşumuna olanak sağlaması açısından önem taşımaktadır.

KAYNAKÇA

- Abbasi, A., Alalouch, C., & Bramley G. (2015). Open space quality in deprived urban areas: user perspective and use pattern. *Procedia- Social and Behavioral Sciences*, 216(2016), 194-205.
- Ardalı, Z. (2018). Beylikdüzü İlçesi Açık-Yeşil Alan Sisteminin Mevcut Durumunun Değerlendirilmesi. Yüksek lisans Tezi, *Kastamonu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*. Kastamonu.
- Beinrandvan, A. & Bonyad, A. (Eds.). (2013). Evaluation of Changes in Per Capita Green Space through Remote Sensing. *International journal of Advanced Biological and Biomedical Research*, 1(4), 321-330.
- Bumin, K. (2010). *Demokrasi Arayışında Kent*, Konya: Çizgi kitapevi.
- Cicea, C. & Pırlogea, C. (2011). Green Spaces And Public Health In Urban Areas. *Theoretical and Empirical Researches in Urban Management*, 6(1), 83-92.
- Dönmez, Y. & Türkmen, F. (2015). Turistlerin satın alma kararında peyzaj düzenlemelerinin rolü: Belek örneği. *Turizm Akademik Dergisi*, 2(2).

Parkların Peyzaj Mimarlığı Açısından İncelenmesi: Karabük Kent Merkezi Örneği

- Dönmez, Y., Cabuk, S., Öztürk, M., & Gokyer, E. (2016). Safranbolu Kentsel Sit Alanında Otopark Sorunu ve Çözüm Alternatifleri. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 18(2), 137-145.
- Dönmez, Y., Özyavuz, M., Çabuk, S. & Çorbacı, Ö.L. (2018). Determination of Bioclimatic Comfort Zones by Geographic Information Systems: Karabük Province, Turkey. *J. Int. Environmental Application & Science*, 13(1): 41-49.
- Eyink, H. & Heck, B. (2018). Green Spaces in the CityGreen. *Federal Ministry for the Environment, Nature Conservation, Building and Nuclear Safety (BMUB) Division SW I 7 ·Germany*.
- Gold, S.M. (1980). Recreation Planning and Design. *Mc Graw Hill*, USA.
- Gül, A. & Küçük, V. (2001). Kentsel Açık-Yeşil Alanların Isparta Kenti Örneğinde İrdelenmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, A (2), 27-48.
- Işık, A. & Ankut, Y. (Eds.). (2011). *Karabük İl Çevre Durum Raporu*. <https://docplayer.biz.tr/10006509-T-c-cevre-ve-orman-bakanligi-t-c-karabuk-valglggg-gl-cevre-ve-orman-mudurlugu-karabuk-gl-cevre-durum-raporu.html>, Erişim tarihi: 05/06/2020.
- Karabük'ün Konumu, https://www.karabuk.bel.tr/icerik.asp?i_id=39, Erişim Tarihi: 05/06/2020.
- Karabük İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, <https://karabuk.ktb.gov.tr/TR-63704/daglar.html>, Erişim Tarihi: 05/06/2020.
- Keeble, L. (1961). Principles and Praticce of Town and Country Planning. London.
- Onur, B. (2020). Modern Architecture in Karabuk: Building Cultural Heritage, *Cultural Heritage and Tourism (Book Section)*, Ed. Fatih Türkmen, Peter Lang Publications, 145-160.
- Onur, B. (2021). Endüstri Kenti Karabük'ün Modern Mahallesi Yenişehir'de Konut Tipolojileri, *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, (23), 666-677.
- Ozturk, S. & İsnkaralar, O. (2018). New Trends in Tourism: A Research on Farm Tourism. *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 2018, 8 (4), 537-546.
- Özeren, Ö., & Tuna Kayılı, M. (2021). Designing Public Squares to Optimize Human Outdoor Thermal Comfort: A Case Study in Safranbolu, *Journal of Awareness*, 6 (1), 13-20.
- Özgeriş, M. & Karahan, F. (2021). Turizm Alanlarındaki Rekreasyonel Su Kaynaklarının Sürdürülebilirliği ve Sakin Şehir Politikaları: Uzundere (Erzurum) Örneğinde Bir Değerlendirme. *Journal of Humanities and Tourism Research*. 11, 1, 103-117.
- Öztürk, B. (2004). Kentsel Açık ve Yeşil Alan Sistemi Oluşturulması: Kayseri Kent Bütünü Örneği. Doktora Tezi, *Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*. Ankara.
- Öztürk, S., & Bozdoğan, E. (2014). Determination of The Perceived Quality of Urban Life in New and Traditional Housing Textures. *Fresenius Environmental Bulletin*, 23(10), 2415-2421.
- Öztürk, S., & Özdemir, Z. (2013). Kentsel Açık ve Yeşil Alanların Yaşam Kalitesine Etkisi "Kastamonu Örneği". *Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 13(1), 109-116.
- Öztürk, T., & Önder, S. (2009). İstanbul İli Bayrampaşa İlçesi Açık-Yeşil Alanlarının Değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Selçuk Gıda ve Tarım Bilimleri Dergisi*, 23(48), 1-12.
- Öztürk, S., Işınkaralar, Ö. & Kalaycı Kadak, M. (2019). Evaluation of Urban Open-Green Areas in terms of Sufficiency in Beylikdüzü District. *Journal of Current Research on Social Sciences*, 9 (4), 59-66.
- Özyavuz, M., & Dönmez, Y. (2016). Konut ve Site Alanlarında Uygulanan Peyzaj Tasarımlarının Yeterliliği Üzerine Bir Araştırma: Tekirdağ Kenti. *Düzce Üniversitesi Ormanlık Dergisi*, 12(2), 108-122.
- Şen, G., Güngör, E. & Şevik, H. Defining the effects of urban expansion on land use/cover change: a case study in Kastamonu, Turkey. *Environ Monit Assess* 190, 454 (2018).

Temizkan, S., &Tuna-Kayılı, M. (2021). Yağmur Suyu Toplama Sistemlerinde Optimum Depolama Yönteminin Belirlenmesi: Karabük Üniversitesi Sosyal Yaşam Merkezi Örneği. *El-Cezerî Fen ve Mühendislik Dergisi*, 8(1); 102-116.

TÜİK, 2021. Nüfus verileri (Erişim Tarihi: 10.04.2021).

Yılmaz, C. (2018). Kastamonu Kent Merkezindeki Açık ve Yeşil Alan Sisteminin Değerlendirilmesi ve Cbs Ortamında Haritalanması. Yüksek Lisans Tezi, *Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*. Tekirdağ.